

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa D. B.

przeciwko A. w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie oraz ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 lutego 2017 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 21 października 2015 r., sygn. akt III APa [...],

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. zasądza od D. B. na rzecz A. w W. kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt zł) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w W. zasądził od pozwanej A. w W. na rzecz powódki D. B. kwotę 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia za mobbing (pkt I) oraz kwotę 18.218,30 zł tytułem odszkodowania za mobbing (pkt II) i oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III).

Wyrokiem z dnia 21 października 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżony wyrok w punktach I i II w ten sposób, że oddalił powództwo (pkt II) oraz oddalił apelację powódki w części odnoszącej się do pkt III wyroku Sądu pierwszej instancji (pkt III).

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła: I. naruszenie przepisów postępowania, których uchybienie miało wpływ na wynik sprawy, tj. 1) art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i 45 ust. 1 Konstytucji przez uniemożliwienie wypowiedzenia się podczas rozprawy w dniu 14 października 2015 r. co do twierdzeń i zeznań przesłuchanego świadka, czym Sąd drugiej instancji uniemożliwił powódce prawo do obrony, a także naruszył zasadę równego traktowania stron i bezstronności sądu; 2) art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 328 § 2 k.p.c. przez pominięcie przy wyrokowaniu kluczowych i obiektywnych dowodów zgromadzonych w toku postępowania sądowego, polegające na niewskazaniu w treści uzasadnienia wyroku jakim dowodom Sąd nie dał wiary i dlaczego, czym Sąd jednocześnie naruszył zasadę równego traktowania stron i bezstronności sądu; 3) art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i 45 ust. 1 Konstytucji przez ocenę dowodów rażąco sprzeczną z zasadą logicznego myślenia i doświadczenia życiowego, polegającą na oparciu się jedynie na fragmentach zeznań świadków oraz powódki, na dokonywaniu ustaleń sprzecznych z materiałem dowodowym, polegającą na wyciąganiu wniosków z zeznań świadków sprzecznych z faktycznym ich brzmieniem, dokonywaniu analizy zeznań powódki jedynie w oparciu o jej zeznania złożone w przesłuchaniu informacyjnym, czym Sąd jednocześnie naruszył zasadę równego traktowania stron i bezstronności sądu; 4) art. 210 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i 45 ust. 1 Konstytucji przez uniemożliwienie powódce wypowiedzenia się co do zeznań świadka, który to dowód Sąd odwoławczy dopuścił z urzędu, czym Sąd ten uniemożliwił powódce wykonanie jej prawa/obowiązku wynikającego z treści art. 210 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i jednocześnie naruszył zasadę równego traktowania stron i bezstronności sądu; 5) art. 385 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie polegające na oddaleniu apelacji powódki, w sytuacji, w której była ona uzasadniona, czego konsekwencją było niezastosowanie przez Sąd Apelacyjny art. 386 § 1 k.p.c. i niedokonanie zmiany zaskarżonego wyroku oraz nieorzeczenie co do istoty sprawy; 6) art. 386 § 1 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie, polegające na uwzględnieniu apelacji pozwanego, w sytuacji, w której była ona bezzasadna, czego konsekwencją było niezastosowanie przez Sąd Apelacyjny

art. 385 k.p.c. i nieoddalenie apelacji pozwanego; II. naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 94³ § 2 k.p. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że nękanie winno mieć nie tylko charakter uporczywy, ale i ustawiczny, podczas gdy z literalnego brzmienia przepisu takie twierdzenie nie wynika; przez uznanie, że pracodawca oceniający zachowanie pracownika za niezgodne z jego oczekiwaniami jest uprawniony do stosowania działań mobbingowych (zamiast np. skorzystać z możliwości ukarania pracownika zgodnie z Kodeksem pracy), gdzie z literalnego brzmienia przepisu takie twierdzenie nie wynika oraz przez uznanie, że osoba o silnym charakterze nie może być poddana mobbingowi, gdzie z literalnego brzmienia przepisu takie twierdzenie nie wynika i w konsekwencji uznanie, że w niniejszej sprawie nie zachodzi mobbing; 2) art. 55 § 1¹ k.p. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że brak było podstaw do rozwiązania przez powódkę umowy o pracę mając na uwadze fakt, iż jako przyczynę rozwiązania umowy wskazała ona mobbing, do którego w ocenie Sądu nie doszło, podczas gdy z treści tego przepisu wynika, że podstawą rozwiązania umowy o pracę jest ciężkie naruszenie przez pracodawcę podstawowych obowiązków wobec pracownika; 3) art. 42 § 1 k.p. przez jego błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że miało miejsce wypowiedzenie warunków pracy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie na jej rzecz od pozwanej Agencji kwoty 18.218,30 zł tytułem odszkodowania za stosowanie mobbingu, kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za rozstrój zdrowia spowodowany mobbingiem oraz kwoty 21.706,20 zł tytułem odszkodowania za rozwiązanie umowy o pracę z winy pracodawcy, we wszystkich przypadkach z ustawowymi odsetkami, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - nieważnością postępowania określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c. z uwagi na uniemożliwienie powódce obrony swych praw przez Sąd odwoławczy, które to naruszenie miało miejsce podczas rozprawy w dniu 14 października 2015 r., w trakcie której Sąd ten dopuścił dowód z uzupełniających zeznań świadka (przeciwnika procesowego powódki) i na tym zakończył rozprawę, nie dając żadnej

możliwości ustosunkowania się przez powódkę do tych zeznań; po drugie - oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej z uwagi na: a) pominięcie znacznej części materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przez Sąd pierwszej instancji, przez co doszło do naruszenia art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 382 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 328 § 2 k.p.c.; b) poczynienie ustaleń z obrazą art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji; c) uniemożliwienie powódce obrony swych praw, przez co doszło do naruszenia art. 210 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; d) naruszenie art. 94³ § 2, art. 55 § 1¹ oraz art. 42 § 1 k.p.; w ocenie skarżącej, wszystkie te naruszenia doprowadziły do obrazy art. 385 i art. 386 § 1 k.p.c.; po trzecie - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisu prawnego budzącego poważne wątpliwości lub wywołującego rozbieżności w orzecznictwie, a mianowicie art. 94³ § 2 k.p. w aspekcie pojęcia nękania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

W pierwszej kolejności skarżąca odwołuje się do przesłanki nieważności postępowania określonej w art. 379 pkt 5 k.p.c., wskazując, że Sąd drugiej instancji uniemożliwił jej ustosunkowanie się do zeznań świadka słuchanego na rozprawie poprzedzającej wydanie zaskarżonego wyroku, przez co doszło do pozbawienia skarżącej możliwości obrony swych praw. Pomijając już, że ani w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, ani w konstrukcji zarzutu obraży art. 375 pkt 5 k.p.c. skarżąca nie wskazuje przepisu, którego naruszenie przez Sąd drugiej instancji miałoby doprowadzić do nieważności postępowania z przyczyny przez nią podniesionej, to zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przesłanki z art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzą tylko wtedy, gdy strona, wskutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, pozbawiona została możliwości wzięcia udziału w postępowaniu lub istotnej jego części i wskutek tego rzeczywiście w nim nie działała. Przyczyną nieważności postępowania wskazanej w art. 379 pkt 5 k.p.c. nie mogą być natomiast wadliwości w postępowaniu dowodowym ani w ustalaniu stanu faktycznego. Są to bowiem uchybienia sądu, które nie pozbawiają strony możliwości obrony swych praw we wskazanym rozumieniu, a jedynie mogą utrudniać lub uniemożliwiać właściwe ustalenie stanu faktycznego lub w inny sposób wpływać na treść rozstrzygnięcia, co może stanowić podstawę zarzutów kasacyjnych naruszenia prawa procesowego, pod warunkiem wykazania przez skarżącego, że uchybienie takie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (por. np. postanowienia z dnia 7 maja 2009 r., IV CSK 513/08, LEX nr 610221 oraz z dnia 18 marca 2014 r., II PK 256/12, LEX nr 1448393 i powołane w nich orzeczenia).

W dalszej kolejności skarżąca wskazuje na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oraz występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i potrzebę wykładni przepisów prawa. W związku z tym należy przypomnieć, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do

rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego

ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Wskazując na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca podnosi, że Sąd odwoławczy pominął znaczną część materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji i „szczegółowo wskazanego w uzasadnieniu zarzutu”, przez co dopuścił się naruszenia art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej i art. 328 § 2 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca nie konkretyzuje jednak materiału pominiętego przez Sąd drugiej instancji przy rozstrzyganiu sprawy oraz nie wyjaśnia, w jaki sposób to ewentualne uchybienie wprost zadecydowało o jej wyniku. Rzeczą Sądu

Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie takich okoliczności w podstawach kasacyjnych lub ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącą prawidłowego wniosku w tym zakresie. Z kolei w odniesieniu do obrazu przez Sąd drugiej instancji art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji należy stwierdzić, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Przepis art. 233 § 1 k.p.c. do tej sfery odnosi się wprost, co oznacza, że w ramach zarzutu jego obrazu niedopuszczalne jest podważanie w skardze kasacyjnej wartościowania dokonywanego przez sąd drugiej instancji w ramach zasady swobodnej oceny dowodów (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2016 r., V CSK 682/15, LEX nr 2159141). Odwoływanie się w tym zakresie przez skarżącą do poglądów judykatury wyrażanych na tle stanu prawnego obowiązującego przed dniem 6 lutego 2005 r., w którym kasacja stanowiła środek zaskarżenia w postępowaniu trzyinstancyjnym, w odróżnieniu od skargi kasacyjnej stanowiącej nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący poza tokiem instancji, musi być uznane za bezprzedmiotowe. Co do obrazu art. 210 § 2 w związku z art. 391 § 1, art. 385 i art. 386 § 1 k.p.c. oraz naruszeń prawa materialnego należy stwierdzić, że zawarte w uzasadnieniu wniosku wywody ograniczają się do powtórzenia sformułowań zawartych w ramach podstaw kasacyjnych, bez przedstawienia w tym zakresie jakiegokolwiek wyводу jurydycznego. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, niewykraczające poza argumentację uzasadniającą jej podstawy, nie daje podstaw do oceny, że podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesioną skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, LEX nr 1678066). Uchodzi przy tym uwadze skarżącej, że odwołując się do oczywistej zasadności skargi ze względu na naruszenie art. 94³ § 2 k.p. jednocześnie formułuje ona na tle tego przepisu wątpliwości prawne. Tymczasem nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na tle określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów

nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Nie zachodzi również potrzeba zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej z uwagi na wątpliwości formułowane przez skarżącą na tle art. 94³ § 2 k.p. Kwestie te stanowiły niejednokrotnie przedmiot rozważań Sądu Najwyższego, który jednolicie przyjmuje, że ustawowe przesłanki mobbingu muszą być spełnione łącznie i powinny być wykazane przez pracownika, który z tego faktu wywodzi skutki prawne (por. wyroki z dnia 8 grudnia 2005 r., I PK 103/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 321 oraz z dnia 5 grudnia 2006 r., II PK 112/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 12). Długotrwałość nękania lub zastraszania pracownika w rozumieniu art. 94³ § 2 k.p. musi być rozpatrywana w sposób zindywidualizowany i uwzględniać okoliczności konkretnego przypadku. Nie jest zatem możliwe wskazanie minimalnego okresu niezbędnego do zaistnienia mobbingu. Z art. 94³ § 2 i 3 k.p. wynika jednak, że dla oceny długotrwałości istotny jest moment wystąpienia wskazanych w tych przepisach skutków nękania lub zastraszania pracownika oraz uporczywość i stopień nasilenia tego rodzaju działań (por. wyrok z dnia 17 stycznia 2007 r., I PK 176/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 58). Z legalnej definicji zawartej w art. 94³ § 2 k.p. wynika, że mobbing to zachowania: (1) dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, (2) polegające na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu pracownika, (3) wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, (4) powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, (5) powodujące izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników. Nękanie w rozumieniu art. 94³ § 2 k.p. oznacza ustawiczne dręczenie, niepokojenie, czy też dokuczanie pracownikowi (por. wyroki z dnia 10 października 2012 r., II PK 68/12, OSNP 2013 nr 17-18, poz. 204 oraz z dnia 11 lutego 2014 r., I PK 165/13, LEX nr 1444594). Mianem mobbingu należy określić bezprawne, systematycznie i długotrwałe zachowania (działania i zaniechania) osób będących członkami pewnego zespołu ludzkiego, podejmowane bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, skierowane przeciwko innym członkom (innemu członkowi) grup godzące w ich dobra prawnie chronione, a mające na celu zmuszenie pokrzywdzonego do opuszczenia danego zespołu. Nie można natomiast mówić o mobbingu w

przypadku krytycznej oceny pracy, jeżeli przełożony nie ma na celu poniżenia pracownika, a jedynie zapewnienie realizacji planu, czy prawidłowej organizacji pracy. Pojęcie mobbingu nie obejmuje zachowań pracodawcy dozwolonych prawem. W konsekwencji pracodawca ma prawo korzystać z uprawnień, jakie wynikają z umownego podporządkowania, w szczególności z prawa stosowania kontroli i nadzoru nad wykonywaniem pracy przez pracowników. Pracodawca w zakresie swoich dyrektywnych uprawnień powinien jednak powstrzymać się od zachowań, które mogą naruszać godność pracowniczą (por. wyrok z dnia 22 kwietnia 2015 r., II PK 166/14, Monitor Prawa Pracy 2015 nr 12, s. 643).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.